

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра географії України

Затверджено
на засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціокультурні проблеми розвитку міст»,
що викладається в межах ОПП (ОПН) Географія
першого (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності 106 Географія

Львів – 2023 р.

Назва курсу	Соціокультурні проблеми розвитку міст
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка 41, 79000, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 106 Географія
Викладачі курсу	Стецюк О. В., к.г.н., доцент, доцент кафедри географії України
Контактна інформація викладачів	Oksana.Stetsyuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також проводяться он-лайн консультації через Teams, Zoom або подібні ресурси. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для становлення майбутнього фахівця з урбаністики, котрий вміє досліджувати трансформаційні процеси, які відбуваються в культурному просторі сучасних міст, вивчення культурних процесів у воєнний період, а також аналіз факторів та проблем, які впливають на модернізацію міського культурного середовища на прикладі конкретних міст.
Коротка анотація курсу	«Соціокультурні проблеми розвитку міст» є вибірковою дисципліною з спеціальності 10. Природничі науки для освітньої програми з підготовки магістра, яка викладається в 1 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Зміст курсу зорієнтований на набуття студентами знань про соціокультурний простір міста як своєрідні відносини між суб'єктами культури, так й новими умовами (в тому числі й матеріальними), системою цінностей, культурних потреб і засобів їх задоволення.
Мета та завдання курсу	Метою курсу «Соціокультурні проблеми розвитку міст» є оволодіння студентами знаннями з урбаністичних трансформацій, які відбуваються в культурному просторі сучасних міст, пов'язаних з інтересом сучасних урбаністів та культурологів до проблем соціальної історії та культури країн світу, зокрема до соціально-культурних аспектів європейської урбанізації. Формування у студентів професійних знань і практичних навичок дадуть їм змогу сформуванню системний погляд на місто як складну соціокультурну систему, розуміти динаміку розвитку культурного середовища міста у взаємозв'язку з його соціальною динамікою (соціокультурними процесами, які відбуваються у його середовищі).

Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. — К.: Інститут історії України НАН України, 2011. — 306 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-5659-0/978-966-02-5659-0.pdf 2. Особистість і соціальні інститути в урбанізованому суспільстві: місто Дніпро: монографія: в 2 томах / В. В. Кривошеїн, О. Ю. Висоцький, В. В. Ніколенко та ін.; за заг. ред. професора В. В. Кривошеїна. – Том 1. – Д., 2018. – 289 с. https://www.dnu.dp.ua/docs/facults/fsocgum/sociologia/Monografia_Urban_Tom%201.pdf 3. Шершньова, О.В. Формування нової моделі культурного простору (на прикладі громад Рівненщини): монографія / О.В. Шершньова; Український культурний фонд. – Острог: ФОП-видавець Свинарчук Р.В., 2019. – 344 с. https://uaculture.org/wp-content/uploads/2020/01/200807-monografiya-formuvannya-novoyi-modeli-kulturnogo-prostoru-na-prykladi-gromad-rivnenshhyny.pdf <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Посацький Б. С.. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ-ХХІ ст.) [Текст] / Б. С. Посацький ; Національний ун-т "Львівська політехніка". - Л. : НУ "Львівська політехніка", 2007. – 208 с. 5. Радіонова Л. О. Соціологічні основи містобудування : курс лекцій для магістрів денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування / Л. О. Радіонова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М.Бекетова, 2019. – 134 с. 6. Сидоренко І.Г. Місто як соціокультурний простір: якісні ознаки. // Науковий вісник НУБІП України. Серія: «Гуманітарні студії». 2017. № 274. С. 92–102. 7. Феномен міста: соціокультурні виміри [Електронний ресурс] / О. Д. Рихліцька // Українські культурологічні студії. - 2019. - № 2. - С. 26-31. Режим доступу: http://ucs-univ.kiev.ua/images/archive/issue5/6.pdf
Тривалість курсу	3 семестр, 90 год.
Обсяг курсу	24 години аудиторних занять, 16 год. – лекції, 8 год. – практичні, 66 год. – самостійна робота, кредитів – 3.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу здобувач буде знати: основні поняття, зокрема «міське культурне середовище», «культурна спадщина», «природна спадщина», «історичний або традиційний ансамбль», «історичне місто»; розуміти терміни, пов'язані з відчуттям місця (sense of place), укоріненістю (rootedness), прив'язаністю до місця (attachment of place), теорією «духу місця» (genius loci);</p> <p>вміти: визначити зміст і завдання курсу; вільно володіти термінологією курсу; досліджувати міську ідентичність як самостійний об'єкт аналізу в руслі кількох нових наукових напрямів (city identity, urban-related identity, social urban identity);</p> <p>вивчати соціокультурний простір міста як певну систему в просторі та часі, яка створює можливості для творчого, насиченого духовного життя кожного окремого його мешканця, та форму, у якій проходить життя міської культури.</p> <p>Набуде навиків: командної роботи, ефективної міжособистісної взаємодії; креативності та вміння знаходити нестандартні рішення; дотримання норм наукової і професійної етики.</p>
Ключові слова	Місто, міська культура, міський простір, урбанізм, екомісто, візуальна екологія, соціокультурні трансформації, урбанізація, соціальна структура, етнічна структура, міграційні процеси, маргіналізація.
Формат курсу	Денний
Теми	Подано в таблиці нижче

Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормативних урбаністичних дисциплін, достатніх для сприйняття понятійно-термінологічного апарату геоурбаністики, розуміння їх джерел
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінарські заняття, дискусія, індивідуальні заняття, самостійна робота, проблемні бесіди, метод кейсів, творче індивідуальне завдання тощо
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальнодоступне програмне забезпечення, доступ до Інтернету, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: активна участь на практичних заняттях – 35 балів, поточне відвідування лекційних занять та активність на них, поточне опитування – 10 балів, поточні письмові тестування – 15 балів, індивідуальне завдання – 25 балів, самостійна робота – 15 балів. Підсумкова максимальна кількість балів – 100. Академічна доброчесність: Роботи здобувачів є їх оригінальними дослідженнями та міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі заняття курсу. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.
Питання до заліку чи екзамену.	Предмет передбачає лекційний матеріал, бали нараховуються на основі активності на лекціях, доповідей на семінарах, самостійної роботи.
Опитування	По завершенню курсу буде надано студентам анкету-оцінку з метою оцінювання якості.

Схема курсу

<p>Лекційні заняття (16 год.)</p> <p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Теоретико-методологічні засади дослідження соціокультурних просторів міст</p> <p>Тема 1. Місто як соціум і як дослідницький об'єкт (2 год.)</p> <p>Джерельна база дослідження культурного простору міст. Методи та методики дослідження культурного простору міст. Культурний простір в регіональному вимірі: понятійно-категоріальний апарат. Моделювання в контексті формування культурних просторів. Місто як форма територіально організованого соціального простору. Урбансоціологія. Культургенетичні механізми виникнення, розвитку, функціонування міста. Міста – осередки муніципального самоуправління. Місто: відображення стійкості або кризи культури. Соціальна експертиза міських проектів. Стратегія розвитку міста. Стратегічне планування розвитку міста. SWOT -аналіз. Робота Ч. Лендрі «Креативне місто».</p>

Тема 2. Динамічні процеси міського життя (2 год.)

Сутність динамічних процесів міського життя: соціоструктурний та соціокультурний. Соціоструктурний аспект: субурбанізація і джентрифікація. Підстави субурбанізації. Проблеми субурбанізації: 1) пауперизація центральних районів міста: убогість, злочинність і т.п.; 2) сегрегація міської території і загострення етнічних, соціальних проблем. Соціальна стратифікація у сучасному місті, процеси сегрегації у місті. Поняття престижної адреси. Соціокультурний аспект: сегрегація, асиміляція, «псевдоурбанізація». Підстави сегрегації. Проблеми сегрегації: 1) символічне насильство: тиск співтовариства на своїх членів; 2) зменшення можливостей індивідуального самовираження, деіндивідуалізація. Моделі асиміляції: 1) поведінкова, 2) структурна. Підстави псевдоурбанізації в Україні.

Тема 3. Міська культура та міський засіб життя (2 год.)

Концепція творчого міста. Сутність міської культури та різноманітність теоретичних підходів до її визначення. Роль міської культури в суспільстві. Повсякденний та теоретичний, об'єктивний та суб'єктивний, матеріальний та духовний рівні. Основні напрямки її впливу на індивіда. Елементи міської культури. Особливі риси міської культури та особливості їх формування. Полістилістичність міської культури. Міські субкультури та контркультури. Міський засіб життя. Концепції Л. Вірта та С. Мілграма про міський спосіб життя. Уклад, рівень, якість, стиль життя. Сутнісні характеристики міського способу життя: 1) високий рівень соціальної диференціації видів діяльності, території і простору; 2) соціокультурна гетерогенність; 3) високий рівень соціокультурної мобільності; 4) високий рівень соціокультурної динаміки; 5) високий рівень варіативності й альтернативності свідомості і поведінки; 6) інтенсивність соціопросторової мобільності; 7) широкі можливості вибору моделей поведінки; 8) високий рівень інноваційної активності; 9) інформаційна насиченість міського середовища; 10) особистісна локалізація міського життя; особистісний вибір основ і стратегій поведінки. Проблема суб'єкта міського засобу життя. Типовий городянин.

Тема 4. Соціальні проблеми міста та шляхи їх подолання (2 год.)

Загальна характеристика соціальних проблем та їх прояв у сучасному місті. Соціоекономічні, політичні, етнічні, культурні, соціальні, структурні, демографічні тощо проблеми міста та їх ознаки. Можливість діагностики соціальних проблем міста та їх прогнозування. Механізм вирішення проблем міста. Розгляд соціальних проблем міста у двох ракурсах: з точки зору виробничо-економічної та соціокультурної парадигм. Виробничо-економічна парадигма. Соціальні проблеми міст: 1) проблеми соціальної справедливості; 2) проблеми раціональної організації економічного життя; 3) соціально-екологічні проблеми. Соціокультурна парадигма. Соціокультурні проблеми міст: 1) соціокультурна гетерогенність і її наслідки; 2) соціокультурна динаміка міського життя. Види і фактори соціокультурної динаміки. Проблеми соціокультурної динаміки: 1) проблема декомпозиції середовища і способів життя, 2) проблема деконструкції соціокультурного простору. Особливості соціальних проблем малих та великих міст.

Змістовий модуль 2. Місто як соціокультурний простір

Тема 5. Міське середовище: територіальний аспект (2 год.)

Поняття міського середовища та чинники, що впливають на його формування та функціонування. Фізичні, екологічні, інформаційні, художньо-естетичні, архітектурні параметри міста. Територія як сукупність об'єктних аспектів життєвого середовища, місця життя людини як психофізичної, індивідуальної істоти. Аналітичні поняття міської території. Архітектоніка міста – побудова міської території, що включає в себе: 1) архітектурно-естетичний план, 2) інженернокомунікаційний план, 3) предметний дискурс (дискурс речей). Міський ландшафт – єдність образу території (предметне знання) і образа правильної поведінки на цій території (оцінне знання), що існує в семантичній формі. Соціально-функціональні зони – окремі райони території, що здобувають стійкий соціально-функціональний характер у плані домінування певного виду діяльності і нормативності поведінки. Зони приватного самопочуття – місця міської території, що розрізняються по індивідуальному самопочуттю городян. Локуси особистісного буття – особистісно значимі місця, зв'язані з біографією особистості. Зонування міської території. Головні концепції оформлення міської структури: концепція концентричних зон, концепція секторів, концепція багатоядерної структури, теорія централізації. Радянська соціологія міста про проблеми формування структури міста. Тенденції розвитку території міст.

Тема 6. Просторовий вимір міського середовища (2 год.)

Простір як сукупність суб'єктних аспектів життєвого середовища – місце життя, існування людини як особистості й індивідуальності в її інформаційному, соціально-нормативному, диспозиційному, комунікативному, ментальному вимірах (просторах). Інформаційний простір міста. Нормативний простір. Комунікативний простір як «тексти міста». Ментальний простір як сукупність архетипів і аттракторів, що обумовлюють особистісне сприйняття і розуміння міських ситуацій і «ситуації міста» у цілому. Місто як простір комунікації. Суб'єкти міської комунікації: 1) міські б співтовариства, 2) міські субкультури, 3) архітектонічні утворення міського середовища. Приватні та публічні простори міста. Символічний простір міста. Архітектура та її роль у створенні символічного простору.

Тема 7. Міська політика і управління містом (2 год.)

Поняття міського самоврядування та форми його здійснення. Етапи становлення в дорадянській, радянській та сучасній Україні. Теорії місцевого самоврядування. Англосаксонська, континентальна, змішана та радянська моделі самоврядування. Пошуки ефективної сучасної моделі. Політичний механізм муніципального управління. Ефективність діяльності міських органів влади. Міська політична еліта. Довіра городян до міських органів влади. Прозорість та відкритість діяльності органів муніципального управління. Поняття територіальної громади та умови її формування. Механізми інтеграції міського співтовариства. Юридичні та соціокультурні підстави здійснення міського самоврядування в Україні. Ознаки міського самоврядування в сучасних умовах. Необхідність вдосконалення механізму впровадження та здійснення міського самоврядування. Основні форми міських співтовариств (об'єднання власників багатоквартирних будинків, рух «коренів трави» («grassroots movements»), сусідства). Типологія сусідств. Проблеми взаємодії міських співтовариств. Громадські організації міста. Взаємодія управлінських структур та органів самоврядування.

Тема 8. Імідж та бренд міста: конструювання та просування (2 год.)

Поняття «маркетинг міста». Конкурування сучасних міст за обмежені ресурси; підстави та показники конкурентоздатності міста.

Роль та значення іміджу міста. Імідж міста як сукупність емоційних і раціональних уявлень, що впливають із зіставлення всіх ознак території, власного досвіду людей і чуток, що впливають на створення певного образу. Структура та характерні риси іміджу міста. Функції іміджу міста: ідентифікація; ідеалізація; протиставлення або порівняння; номінативна або функція диференціації; естетична; адресна; залучення (організація) уваги цільової аудиторії; економічна; політична функція; оціночна, мотиваційна. Види іміджу міста за різними критеріями: за способом сприйняття; за суб'єктом, що сприймає імідж; за результатами маркетингової діяльності щодо створення іміджу. Конструювання іміджу міста. Суб'єкти та засади конструювання. Підстави для вибору певної маркетингової стратегії. Стадії та компоненти маркетингової стратегії створення іміджу міста.

Поняття «бренд міста». Функції та цілі бренда міста. Етапи брендінгу міста: аналіз ситуації; формування сутності бренду; вибір загальної стратегії брендінгу міста; стратегічний план брендінгу; реалізація та оцінка ефективності. Критерії оцінки бренду міста. Всесвітній досвід брендінгу міст. Моделі брендів міст.

Практичні заняття (8 год.)

Практичне заняття №1

PEST- та SWOT-аналіз міста як культурного середовища (2 год.)

PEST-аналіз міст як культурного середовища. SWOT-аналіз міста в контексті культурного розвитку. Сучасний стан та прогнози культурного розвитку міста чи ТГ в локальних та регіональних стратегічних документах.

Практичне заняття №2

Аналіз культурних просторів міст регіону (на прикладі міст на вибір) (2 год.)

Методологія соціологічного дослідження «Сучасний стан та перспективи розвитку культурних просторів у містах». Сучасний стан та перспективи розвитку культурних просторів у містах: результати дослідження. Пропозиції та рекомендації за результатами соціологічного дослідження «Сучасний стан та перспективи розвитку культурних просторів у містах».

Практичне заняття №3 (2 год.).

Культурна резиденція як метод активізації культурного простору міста (2 год.)

Методи активізації культурного простору міста. Культурна резиденція: поняття та характеристики. Культурна резиденція в контексті формування нового культурного простору

Практичне заняття №4 (2 год.)

Формування моделі нового культурного простору (на прикладі громад області) (2 год.).

Формування нового культурного простору: проблематика регіонального моделювання на прикладі міст. Open-Space для активізації культурного простору міста: проблеми та перспективи. Пропозиції та рекомендації щодо формування нового культурного простору міст

Індивідуальні завдання

Виконується студентами денної форми навчання. Індивідуальна робота передбачає дослідження проблемного поля емпіричних соціокультурних досліджень, що може включати вивчення територіальної організації міста; дослідження архітектури міста та її впливу на внутрішній стан городян, їх поведінку, самопочуття в місті; вивчення соціокультурного простору міста (образ міста, сприйняття міста та ставлення до нього, міський спосіб життя, міські субкультури, ідентифікаційні практики городян); дослідження соціальних проблем міста (соціокультурних, соціокультурних). Конструювання соціального портрету городянина. Дослідження громадської активності городян, діяльності міської влади, політичного режиму міста. Особливості соціологічного аналізу відносин муніципальних органів влади з громадськістю, особливостях соціологічної експертизи муніципальної політики тощо.

Робота повинна містити: план, вступ, основну частину дослідження, список використаних джерел, додатки. Додатки оформляються згідно плану і включають зведені таблиці, графіки, діаграми, картосхеми. Обсяг виконаної роботи: до 10 арк. Шрифт 12, Times New Roman. Інтервал 1,5. Або при бажанні студента робота може бути представлена у формі презентації PowerPoint.

Перелік питань для проведення підсумкової оцінки знань

1. Джерельна база дослідження культурного простору міст
2. Методи та методики дослідження культурного простору міст
3. Місто як форма територіально організованого соціального простору
4. Сутність динамічних процесів міського життя: соціокультурний та соціокультурний
5. Концепція творчого міста. Сутність міської культури та різноманітність теоретичних підходів до її визначення.
6. Роль міської культури в суспільстві. Елементи міської культури. Особливі риси міської культури та особливості їх формування. Міські субкультури та контркультури.
7. Міський засіб життя. Концепції Л. Вірта та С. Мілграма про міський спосіб життя. Уклад, рівень, якість, стиль життя. Проблема суб'єкта міського засобу життя.
8. Загальна характеристика соціальних проблем та їх прояв у сучасному місті. Соціоекономічні, політичні, етнічні, культурні, соціальні, структурні, демографічні тощо проблеми міста та їх ознаки.
9. Можливість діагностики соціальних проблем міста та їх прогнозування. Механізм вирішення проблем міста.
10. Соціокультурні проблеми міст
11. Особливості соціальних проблем малих та великих міст.
12. Поняття міського середовища та чинники, що впливають на його формування та функціонування.
13. Просторовий вимір міського середовища
14. Інформаційний простір міста. Нормативний простір. Комунікативний простір. Ментальний простір
15. Місто як простір комунікації. Суб'єкти міської комунікації
16. Приватні та публічні простори міста. Символічний простір міста.
17. Міська політика і управління містом
18. Проблеми вдосконалення механізму впровадження та здійснення міського самоврядування
19. Імідж та бренд міста: конструювання та просування
20. PEST- та SWOT-аналіз міста як культурного середовища
21. Культурна резиденція в контексті формування нового культурного простору
22. Роль та значення іміджу міста

23. Поняття «бренд міста».

24. Формування нового культурного простору: проблематика регіонального моделювання на прикладі міст

Перелік питань для самостійної роботи

- Дайте визначення міському середовищу та наведіть чинники, які впливають на його функціонування.
- Обґрунтуйте засади (теоретико-дослідницькі та операційно-емпіричні) виокремлення двох аспектів міського середовища: територіального та просторового. Охарактеризуйте аналітичні поняття міської території: архітектоніку міста, міський ландшафт, соціально-функціональні зони та зони приватного самопочуття.
- Наведіть головні теорії зонування міської території, обґрунтуйте їх слабкі сторони та евристичні можливості.
- Проаналізуйте ставлення до міста в наукових колах, мистецтві в різні часи та виокремте підстави негативного та позитивного ставлення до міста. Розкрийте сенс концепту «образ міста» та розгляньте його семантичні форми, фактори формування та функції.
- На прикладі рідного міста спробуйте сконструювати власний образ міста.
- Поясніть роль архітектура у створенні символічного простору міста.
- Дайте характеристику основним суб'єктам міської комунікації.
- Розгляньте нормативний, інформаційний, комунікативний, ментальний аспекти міського простору.
- Розкрийте сутнісні риси міського засобу життя, використовуючи концепції Л. Вірта та С. Мілграма.
- Порівняйте основні соціальні проблеми сучасного міста з точки зору виробничо-економічного та соціокультурного вимірів.
- Виявіть та порівняйте соціальні проблеми малих та великих українських міст.
- Застосовуючи статистичний матеріал і результати соціологічних досліджень, проаналізуйте соціальні проблеми м. Львова та розробіть концепцію щодо вирішення його найгостріших проблем.
- З'ясуйте, до яких проблем призведе пауперизація центральних районів міста та наведіть досвід західноєвропейських міст щодо запобігання цього явища.
- Доведіть, використовуючи підход П. Бурд'є, що географічна адреса має і соціальний та символічний зміст. Розгляньте в цьому контексті конструкт «престижна адреса». На яких підставах відбувається соціальна стратифікація у сучасному місті, доведіть це на прикладі м. Львова.
- Назвіть ефективні, на Ваш погляд, механізми інтеграції міського співтовариства та оцініть роль територіальної громади в управлінні та самоврядуванні в місті.
- Перелічіть й охарактеризуйте етапи становлення міського самоврядування Україні різних часів та розгляньте сенс пошуку ефективної сучасної моделі міського самоврядування.
- Назвіть основні форми міських співтовариств та проблеми їх взаємодії у сучасному місті.

Перелік питань для ІНДЗ

1. Соціально-просторовий аспект функціонування міського громадського транспорту
2. Просторова сегрегація як один з видів соціальної нерівності
3. Регіональний та урбаністичний виміри потенціалу українського суспільства для створення інклюзивної інституційної архітектури
4. Націокультурна артикуляція публічних просторів
5. Ландшафти пам'яті у міському просторі
6. Аналіз сучасних тенденцій у культурному просторі Києва
7. Аналіз сучасних тенденцій у культурному просторі Львова
8. Місто як культурний ландшафт
9. Ревіталізація міст в Україні: проблеми та перспективи
10. Соціальна структура міста та міський спосіб життя
11. Десоціалізація та деперсоналізація особистості та цілих соціальних груп.
12. Етносоціокультурна диференціація міста
13. Місто, як основне джерело забруднення навколишнього середовища.
14. Екологічна ситуація у великих промислових містах.
15. Розвиток соціальної та виробничої інфраструктури міста.

16. Інтелектуальний потенціал міста. Формування трудових ресурсів. Пошук оптимальної професійної структури населення.
17. Соціальна структура міста та міський спосіб життя.
18. Соціальна диференціація і розшарування. Соціальна мобільність. Соціальні переміщення між поколіннями.
19. Формування історико-соціальних районів та соціальних груп.
20. Міський спосіб життя – трудова, соціально-політична, сімейно-побутова та культурно-освітня діяльність городян.
21. Проблеми формування ринку праці
22. Збереження культурної спадщини міст України у воєнний період
23. Знищені об'єкти культурної спадщини України на території бойових дій та окупованих територіях

Додаткові джерела для самостійної роботи:

1. Mumford L. The Culture of Cities / L. Mumford. – London: Secker & Warburg, 1940. – P. 3–12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.des4rev.org.uk/habitude/mumfordculturecitiesintro.ht>
2. Войцях, Н. (2022b). Соціокультурний підхід в дослідженні урбаністичного середовища. На прикладі міста Умань. *Evropský Filozofický a Historický Diskurz*, 8(2), 34–39.
3. Войцях, Н. (2023). Фактори соціокультурної трансформації міста Умань. *Питання культурології*, 41, 52–62. file:///C:/Users/Admin/Downloads/Faktori_sociokulturnoi_transformacii_mista_Uman.pdf
4. Загурська М. О. Сучасний міський простір як фактор міської ідентичності: соціально-філософський аспект. // *Актуальні проблеми філософії та соціології*. №40/2023. С. 52-56. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/37_2022/8.pdf
5. Козлова Інґа Володимирівна. Зміни у соціальному просторі сучасного українського міста під впливом туристичних практик. – Дисертація канд. соціол. наук: 22.00.04, НАН України, Ін-т соціології. – Київ, 2015. – 190 с.
6. Козлова, І. (2018). Образ міста Львова у часовій ретроспективі: зміна символічних акцентів (на прикладі аналізу туристичних путівників). *Український соціологічний журнал*, 17 (1-2), 219-228. URL: <https://periodicals.karazin.ua/usocjour/article/view/11558>
7. Олійник О. М. Місто та ідентичність: у пошуках самовизначення // *Мистецтвознавчі записки*. 2019. № 35. С. 60-65. <file:///C:/Users/Admin/Downloads/181533-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-402825-1-10-20191024.pdf>
8. Особистість і соціальні інститути в урбанізованому суспільстві: місто Дніпро: монографія: в 2 томах / В. В. Кривошеїн, О. Ю. Висоцький, В. В. Ніколенко та ін.; за заг. ред. професора В. В. Кривошеїна. – Том 1. – Д., 2018. – 289 с. https://www.dnu.dp.ua/docs/facults/fsocgum/sociologia/Monografia_Urban_Tom%201.pdf
9. Посацький Б. С.. Архітектурний образ міста [Текст] : навч. посіб. / Б. С. Посацький, Є. І. Король, Г. Є. Кознарска ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 139 с.
10. Посацький Б. С.. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування [Текст] : навч. посіб. / Б. С. Посацький ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., допов. - Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. - 366 с.
11. Посацький Б. С.. Простір міста і міська культура (на зламі XX-XXI ст.) [Текст] / Б. С. Посацький ; Національний ун-т "Львівська політехніка". - Л. : НУ "Львівська політехніка", 2007. – 208 с.
12. Радіонова Л. О. Соціологічні основи містобудування : курс лекцій для магістрів денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування / Л. О. Радіонова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 134 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/54201/1/2018_%D0%9F%D0%95%D0%A7_139%20%D0%9B%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%86%20%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%9C%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%91%D0%A3%D0%94%D0%A3%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf

13. Сенюра В. Чинники трансформації соціального простору міста в соціологічному дискурсі / О. В. Сенюра // Грани. - 2015. - № 8. - С. 81-88. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616833.pdf>
14. Середа В.В. Місто як LIEU DE M MOIRE: спільна чи поділена пам'ять? Приклад Львова. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2008. Випуск 2. С. 73–99. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology/article/view/1808>.
15. Сидоренко І.Г. Місто як соціокультурний простір: якісні ознаки. // Науковий вісник НУБП України. Серія: «Гуманітарні студії». 2017. № 274. С. 92–102. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/view/9641>.
16. Фицик, Л. А. (2022). Трансформація культурного простору європейського глобального міста: сучасні тенденції. Південний архів (історичні науки), (37), 98–105. <https://pahs.journal.kspu.edu/index.php/pahs/article/view/42>
17. Філіппова Т.О. Функціонування міста: ландшафтний контекст. Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Філософія». 2019. Т. 2. № 52. С. 71–82. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/philosophy/article/view/3019>.
18. Шершньова, О.В. Формування нової моделі культурного простору (на прикладі громад Рівненщини): монографія / О.В. Шершньова; Український культурний фонд. – Острог: ФОП-видавець Свиначук Р.В., 2019. – 344 с. <https://uaculture.org/wp-content/uploads/2020/01/200807-monografiya-formuvannya-novoyi-modeli-kulturnogo-prostoru-na-prykladi-gromad-rivnenshyny.pdf>

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання Кодексу академічної доброчесності ЛНУ імені Івана Франка (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/code_academic_virtue.docx) та Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf). Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти в Університеті передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної та наукової діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації.

Система оцінювання та вимоги

Засобами оцінювання та формами демонстрування результатів навчання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, результати виконання практичних робіт, залік. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач. Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях

До поточного контролю також відноситься виконання практичних робіт, бали за які враховуються у підсумковому оцінці. При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи також фіксуються в журналі. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни. У кінці семестру проводиться контрольна робота. Усі студенти незалежно від результатів поточного контролю допускаються до контрольних заходів. Результати контрольної роботи студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Семестровий залік - це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично

за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни.

Загальна оцінка обраховується в кінці семестру як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті. Якщо навчання відбувається з використанням дистанційних технологій, залік може проходити з використанням тестових технологій на навчальній платформі.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється відповідно до Положення про контроль та оцінювання здобувачів вищої освіти Львівського національного університету імені Івана Франка від 2.03.2020 р.:

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент демонструє ґрунтовні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-балової оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого силабусом навчальної дисципліни, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
81-89	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.
71-80	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається
61-70	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.
51-60	Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює виконує практичні завдання дисципліни. Виконання практичних (індивідуальних, контрольних) завдань значно формалізовано, відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
21-50	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є не правильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.

1-20	Студент повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.
------	--

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль											Разом	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	Тестування	T5	T6	T7	T8	Тестування	ІНДЗ		
5	5	5	5	10	5	5	5	5	10		60	100
самостійна робота												
2	2	2	2		2	2	2	2		24	40	

Згідно Положення «Порядок визнання у Львівському національному університеті імені Івана Франка результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті» від 30.01.2020 р. (https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/reg_inf-educations-results.pdf), можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 2.7-2.12 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни